

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.29 (3101) ●

● ЧАЦВЕР, 7 жніўня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

У амфітэатра — юбілей
Галоўнай сцэнічнай пляцоўцы міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску” — 20 гадоў **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Хто ён, загадкавы Оскар Мілаш?
Французскі пісьменнік нарадзіўся ў Чарэі **Стар. 4**

Імгненні мінулых дзён

Ганна Шумейка

Выстава “Зямля пад белымі крыламі” разгарнулася ў Міністэрстве юстыцыі Беларусі.

Экспазіцыю з каляровых фатаграфій 50-х гадоў мінулага стагоддзя падрыхтавалі ў Беларускім дзяржаўным архіве кінафотафонадакументаў. Галоўны архівіст гэтай установы Геннадзь Дубатоўка ўдакладніў, што выстава носіць камерны характар. Шырокая публіка зможа яе ўбачыць толькі восенню: экспазіцыя будзе дэманстравацца ў мінскай гарадской бібліятэцы імя Янкі Купалы.

Больш за 40 здымаў, створаных майстрамі фатаграфіі ў 50-я гады ХХ стагоддзя, даносяць дыханне мінулых дзён. Здымкі раней нідзе і ніколі не друкаваліся. На іх адлюстраваны эпизоды з прамысловага, сельскагаспадарчага і культурнага жыцця краіны тых часоў. Сярод выстаўленых фотаработ прадстаўлены і здымкі фотакарэспандэнтаў БелТА. Усе экспанаты — з фонду Беларускага дзяржаўнага архіва кінафотафонадакументаў.

Дарэчы, цяпер у 11-павярховым будынку архіва ў Дзяржынску захоўваецца звыш 34 тысяч кіна-, звыш 236 тысяч фота-, звыш 12 тысяч фона- і амаль 800 відэадакументаў.

Новае жыццё старой вежы

Адноўленая ратуша стала годным упрыгожаннем Магілёва

Таццяна Плятнёва

Магілёўская ратуша — гэта двухпавярховая пабудова, да якой прымыкае шмаг’ярусная вежа. Узноўлены будынак — унікальны па сваіх архітэктурных і інжынерных вырашэннях. Унутранае аздабленне памяшканняў максімальна набліжана да таго, што было ў XVII–XVIII стагоддзях. Унікальны і вежавы гадзіннік, які ўпрыгожвае ратушу. Сярод шматлікіх гадзіннікавых дыскаў ёсць асаблівы каляндар, стрэлка-паказчык на механізме якога робіць поўнае абарачэнне за 500 гадоў. Па ходзе свайго руху яна паказвае на круглыя даты самых значных у гісторыі Магілёва падзей, выгравіраваных на дыску. Кожная гадзіна адмяраецца двума ўдарамі двух званоў.

Магілёўская ратуша сёння

Як адзначаюць спецыялісты, за апошнія дзесяцігоддзе ў гістарычнай частцы Магілёва зробле-

ны рэстаўрацыйныя работы, якія па сваіх маштабах пераўзыходзяць усё, што рабілася да гэтага.

ВЕСТКИ

Каб з прыбыткам гандляваць

Раман Святлоў

У райцэнтрах Гродзенскай вобласці хутка з’явяцца супермаркеты.

Ужо сёлета супермаркеты пачнуць будаваць у Лідзе, Іўі і Ашмянах. На гэтыя мэты спажывецкая кааперацыя Гродзеншчыны выдзяляе 2 мільярды беларускіх рублёў. Здача аб’ектаў намечана на 2009 год, паведаміў старшыня праўлення абласнога саюза спажывецкіх таварыстваў Станіслаў Мікша.

Аналагічныя гандлёвыя аб’екты плануецца пабудаваць да канца 2010 года ў Мастах, Слоніме і Навагрудку. “Гэта будзе асноўны напрамак работы Гродзенскага саюза спажывецкіх таварыстваў”, — адзначыў Станіслаў Мікша.

Дарэчы, сёлета ў вобласці адкрыты пяць новых магазінаў спажывецкай кааперацыі. Акрамя таго, адрэстаўраваны і ўведзены ў дзеянне больш за 30 спецыялізаваных гандлёвых кропак, якія раней не прыносілі прыбытку.

Усяго цяпер у сістэме Гродзенскага абласнога спажывецкага саюза дзейнічае амаль паўтары тысячы магазінаў.

На мяжы трох краін

XVII Міжнародны маладзёжны лагер “Be-La-Rus-2008” прайшоў у Верхнядзвінскім раёне Віцебскай вобласці

Юлія Весніна

З 1992 года кожнае лета палатачны лагер “Be-La-Rus” разбіваецца на гістарычным месцы ля Кургана Дружбы на стыку межаў Расіі, Беларусі і Латвіі. Нязменныя арганізатары маладзёжнага лагера — Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі, Саюз моладзі за прагрэс Латвіі, Расійскі саюз моладзі.

Курган Дружбы быў узведзены ў гонар баявога сяброўства рускіх, беларускіх і латышскіх партызан у гады Вялікай Айчыннай вайны. Яго адкрыццё адбылося 3 ліпеня 1959 года.

Ад кургана пракладзены тры алеі: у бок Беларусі высаджаны бярозы, да Расіі — клёны, у бок Латвіі — ліпы. На вяршыні кур-

Адкрыццё лагера, як заўсёды, было цікавым

гана расце дуб, які сімвалізуе добрасуседскія адносіны трох народаў.

Кожны год “гаспадыняй”

лагера становіцца адна з маладзёжных арганізацый, што дазваляе прыносіць навізну ў праграму мерапрыемства.

Супрацоўнічаюць кардыёлагі

Беларускія медыкі будуць практыкавацца ў Чэхіі, Германіі, Літве і Фінлянды

Вольга Курыльчык

Пра гэта на прэс-канферэнцыі ў Мінску паведаміў дырэктар Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтара “Кардыялогія” Аляксандр Мрочак.

Як вядома, у Беларусі актыўна вядзецца падрыхтоўка першай аперацыі па перасадцы сэрца, запланаванай на пачатак 2009 года.

У прыватнасці, паміж РНПЦ “Кардыялогія” і Сантарыяўскімі клінікамі пры бальніцы Вільнюскага ўніверсітэта дасягнута дамоўленасць, згодна з якой літоўскія спе-

цыялісты будуць мець магчымасць на працягу трох гадзін пры неабходнасці прыехаць у Мінск для дапамогі беларускім кардыяхірургам.

“Перасадзіць сэрца можна на працягу 4 гадзін, і чым раней гэта будзе зроблена, тым лепш для пацыента”, — адзначыў Аляксандр Мрочак. У Літве штогод праводзіцца да 20 аперацый па перасадцы сэрца.

Пагадненнем паміж медыкамі Беларусі і Літвы прадугледжаны разнастайныя формы супрацоўніцтва: абмен вопытам кардыёлагаў, стажыроўкі, правядзенне сумесных даследаванняў.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

“Прыходзьце ў госці да нас!..”

Таццяна Дзмітракова

Чорным хлебам, прывезеным за тысячы кіламетраў — з самой Беларусі, частавалі на прэзентацыі самага маладога нацыянальна-культурнага аб'яднання Хабараўскага краю. Арганізатары свята ў нацыянальных касцюмах сімвалізавалі сабой усе шэсць абласцей краіны. Веяла беларускім духам: вось шытыя ручнікі, на якіх выносілі хлеб на другі дзень вяселля, вышыўка па чорным полі, плечыныя скрыначкі, бочачка з лазы... Карункавыя сурвэткі вязала Ірына Імагоева. Разныя лыжкі ды пано — справа рук Віктара Зяленіна з Магілёўкі. Самаробны абрус — свой пасаж — даслала Лізавета Вабішчэвіч.

Беларуская абшчына — адна з самых шматлікіх на Далёкім Усходзе. Яшчэ ў кастрычніку 2001 года ў Хабараўскім краі была створана грамадская арганізацыя “Беларускае зямляцтва”. Мэты, якія спачатку ставілі перад сабой яе ўдзельнікі, былі вельмі актуальныя на той момант: узаемадапамога і зносіны беларусаў, якія пражываюць на Далёкім Усходзе, садзейнічанне ў сацыяльнай і культурнай адаптацыі землякоў, што прыязджаюць сюды, умацаванне і развіццё эканамічных і культурных сувязяў з Беларуссю.

— Пасля рускіх і ўкраінцаў у нас — ганаровае трэцяе месца: на Далёкім Усходзе пражываюць больш за 30 тысяч беларусаў, — гаворыць кіраўнік аддзялення

беларускага пасольства ў Хабараўску, саветнік Аляксандр Труцько. — Але колькасць беларусаў у рэгіёне скарачаецца: калі ў 1992 годзе ў Хабараўскім краі было 8,5 тысячы нашых землякоў, то цяпер — 6,5 тысячы. З іх на консульскім ўліку стаяць 300 чалавек.

Для тых, хто прыйшоў на прэзентацыю Цэнтра беларускай культуры, колер пашпарта не быў вырашальным фактарам. Як лічаць у міністэрстве эканамічнага развіцця і знешніх сувязяў адміністрацыі Хабараўскага краю, межаў паміж нашымі краінамі ў гуманітарным плане не існуе. Вось і на беларускім свяце госці былі розных нацыянальнасцяў: рускія, украінцы, татары, яўрэі...

— Не выпадкова наш край вядомы грамадскай і палітычнай стабільнасцю, тут няма нацыяналізму, — упэўнена кіраўнік упраўлення па сацыяльных пытаннях апарата губернатара і ўрада Хабараўскага краю Ларыса Барышава. — Нацыянальна-культурныя цэнтры таксама ўносяць свой уклад у фарміраванне такога спакойнага становішча ў краі. Пры краёвым Савеце нацыянальных і міжнародных культурных сувязяў працуе ўжо 11 нацыянальна-культурных цэнтраў. І мы рады, што з'явіўся яшчэ адзін — беларускі. Гэтыя аб'яднанні спрыяюць збліжэнню

і лепшаму разуменню адзін аднаго, развіццю і ўзаемабагацэнню культур і моваў, ды і проста выдатным, паважлівым чалавечым зносінам.

Менавіта такімі зносінамі быў напоўнены беларускі вечар, калі на пару гадзін усё ахуталася атмасферай дзіўнай Белай Русі. На беларускай і рускай мовах спяваў ансамбль “Натхненне” пад кіраўніцтвам Андрэя Целяпнёва, і гэтыя знаёмыя мелодыі падхоплівала ўся зала.

Гасціннае запрашэнне на свята

Пра мінулае распавядалі ветэраны вайны — былая партызанка Міхаліна Іосіфаўна Смірнова і Віталій Кірылавіч Адзінец. І зусім поўнае паразуменне запанавала за сталом, калі гаспадары вечара сталі частаваць гасцей спрадвечна беларускімі стравамі — дранікамі, калдунамі, печанай бульбай...

Падарожжы па хвалях мелодый

Музычнае свята “Гасцёўня Напалеона Орды” ў Іванава (Брэсцкая вобласць) сабрала аматараў камернай і эстраднай музыкі.

Сёлета свята прысвечалася 585-годдзю горада і Напалеону Ордзе. Памяці вялікага майстра, вядомага мастака і кампазітара, на гэты раз былі прысвечаны канцэрты, выставы, а таксама традыцыйныя навуковыя чытанні. Разам са старадаўняй музыкай часоў Н. Орды на свяце былі прадстаўлены і творы сучасных беларускіх кампазітараў. Эстрадныя і джазавыя праграмы сталі своеасаблівым акцэнтам, які сабраў гучанне свята ў адзін акорд, аб'яднаўшы музыку мінулага і сённяшняга дня.

Цяпло восеньскіх сустрэч

Андрэй Гусін

Трэці фестываль беларусаў Малдовы “Беларусь — мая Радзіма” пройдзе ў Кішыніве ў верасні.

Саветнік пасольства Беларусі ў Малдове Дзмітрый Гарбачоў паведаміў, што ўдзел у фестывалі плануюць прыняць Нацыянальны цэнтр мастацкай творчасці дзяцей і моладзі пры Міністэрстве адукацыі Беларусі і Рэспубліканскі цэнтр дзяцей і моладзі пры Міністэрстве асветы і моладзі Малдовы. Цяпер распрацоўваецца план святоточных мерапрыемстваў.

Фестываль беларусаў Малдовы “Беларусь — мая Радзіма” — гэта і выставы кніг беларускіх выдавецтваў, фотаэкспазіцыі, канцэрты, сустрэчы, прысвечаныя беларускім пісьменнікам. Гэтыя мерапрыемствы даюць магчымасць грамадзянам Малдовы больш даведацца пра Беларусь, лепш пазнаёміцца з яе культурай, духоўнай спадчынай, традыцыямі. Такія фестывалі вельмі важныя і для таго, каб ведаць, як сёння жывецца беларусам за мяжой.

У амфітэатра — юбілей

Галоўнай сцэнічнай пляцоўцы міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску” споўнілася 20 гадоў

Дзіяна Курыла

У ліпені 1988 года сімвалічны ключ ад Летняга амфітэатра быў уручаны ўраджэнцу Віцебска, вядомаму саветскаму кампазітару Марку Фрадкіну. З тых часоў чара амфітэатра нараўне са старадаўняй рагушай стала знакам-сімвалам Віцебска.

Праект летняй канцэртнай залы распрацаваны архітэктарам Віктарам Бабашкіным. Унікальнасць Летняга амфітэатра шмат у чым абумоўлена тым, што гарадскі пейзаж, дзе пасляхова спалучаюцца помнікі архітэктуры і сучасныя будынкі,

Выступленні на “Славянскім базары ў Віцебску” традыцыйна праходзяць з аншлагам

з'яўляецца сцэнічных

працягам дэкарацый.

За год да юбілею Летні амфітэатр атрымаў вы-

датны падарунак — дах з празрыстага матэрыя-

лу над глядацкай залай, які абараняе глядачоў ад нязменных ліпенскіх дажджоў. Пасля правядзення першай чаргі рэканструкцыі і тэхнічнай мадэрнізацыі Летні амфітэатр стаў адной з лепшых адкрытых сцэн Еўропы.

За два дзесяцігоддзі на сцэне Летняга амфітэатра прайшло каля тысячы канцэртаў. Тут выступалі зоркі сусветнай эстрады, цыркавыя і танцавальныя калектывы. Толькі ў дні сёлета, семнаццаціга па ліку “Славянскага базару” ў Летнім амфітэатры на канцэртах пабывала амаль 150 тысяч глядачоў.

Запаветнае багацце

Рыгор Крывіцкі

У Астравецкім раёне плануюць зрабіць заказнік “Белы мох”.

Ужо цяпер на тэрыторыі будучага заказніка існуе забарона на суцэльныя рубкі, правядзенне меліярацыйных работ, здабычу торфу і сапрапелю. У абласным камітэце прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя расказалі, што ўсяго з мэтай захавання каштоўных прыродных комплексаў на Гродзеншчыне створана 16 заказнікаў рэспубліканскага значэння, 41 — мясцовага. Агульная плошча ахоўных тэрыторый складае каля 270 тысяч гектараў — гэта дзесятая частка тэрыторыі вобласці.

З 17 раёнаў Брэсцкай вобласці Івацэвіцкі далёка не самы маленькі — і па плошчы, і па насельніцтве. І, канешне ж, Івацэвічы, вёскі і мястэчкі (а ёсць яшчэ адзін, акрамя райцэнтра, горад — Косава) багатыя на знакамітых ураджэнцаў.

Знічкі Айчыны

Мерачоўшчына. Дом Тадэвуша Касцюшкі. 1930-ыя гады

Алесь Карлюкевіч

Але спярша — колькі слоў пра самі Івацэвічы. Упершыню паселішча згадваецца ў пісьмовых крыніцах у 1519 годзе. Тады яно належала Юндзілам. З 2-й паловы XVI ст. Івацэвічы — у Слоніміскім павеце Наваградскага ваяводства Вялікага княства Літоўскага. З 1795 — у складзе Расійскай імперыі. На тэрыторыі сучаснага Івацэвіцкага раёна — згаданы горад Косава, гарадскі пасёлак Целяханы, гістарычна адметныя вёскі Быцень, Альба, Бабровічы, Выганішчы, Вулька-Аброўская, Бусяж, Волька ды іншыя. Дарэчы, Івацэвіцкі край досыць насычаны (і гэтым таксама на Берасцейшчыне вылучаецца) помнікамі архітэктуры. У Быцeni — Успенская царква (XVII ст.) і касцёл, пабудаваны ў XIX стагоддзі. Мікалаеўская царква — у вёсцы Дабромысль, Міхайлаўская — у Аброве, Крыжаўзвіжанская — у Гашчаве, Успенская — у Бусяжы...

У фальварку Мерачоўшчына (цяпер ён знаходзіцца ў межах горада Косава) нарадзіўся Тадэвуш Касцюшка — начальнік паўстання 1794 года ў Польшчы, Беларусі, Літве. Што кірвала генералам, калі ён усчыняў народны ўздым? Слова — самому Тадэвушу Касцюшку: “Глыбока адчуваючы, што

прыгонны стан супярэчыць закону прыроды і дабрабыту народаў, я сведчу гэтым, што знішчаю яго цалкам і на вечныя часы ў маім маентку Сяхновічы Брэст-Літоўскага ваяводства як ад уласнага імя, так і ад імя наступных яго ўладальнікаў. Я прызнаю жыхароў вёскі, што належаць да маентка, вольнымі грамадзянамі і нічым не абмежаванымі грамадзянамі зямель, якімі яны валодаюць. Я пазбаўляю іх ад усякага без выключэння чыншу, паншчыны і асабістых павіннасцей, якія яны да гэтага часу мусілі выконваць у адносінах да ўладальнікаў гэтага маентка. Я заклікаю іх толькі, каб яны для сваёй уласнай карысці і для радзімы паклапаціліся аб наладжанні школы і пашырэнні асветы сваіх дзяцей...”

Косава — радзіма таленавітага паэта, кіндраматурга-дакументаліста, краязнаўчага пісьменніка Уладзіміра Мароза. Нарадзіўся ў чэрвені 1953 года. Закончыў архітэктурны факультэт Беларускага політэхнічнага інстытута. Працаваў у славутым “Мінскпраекце”. Але перацягнула да сябе мастацтва. У 1978 годзе пачынае выступаць у друку з вершамі, піша краязнаўчыя нарысы. Гістарычнасць Косава, знаёмства з помнікамі архітэктуры з самага дзяцінства, відавочна, наклалі сваю пячатку і на працу Мароза

Івацэвічы. 1930-ыя гады

Бабровіцкае возера. 1916 г.

спадчына ўраджэнца Косава складае 22-томную працу “Хазон Іш”, ды яшчэ 40 рэлігійных і этычных кніг.

Івацэвіцкая зямля ўзгадала нямала пісьменнікаў. З вёскі Сакоўцы — паэт і празаік, актыўны ўдзельнік рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі Піліп Пестрак (нарадзіўся 27 лістапада 1903 года). У 1927 годзе, не маючы яшчэ і 24 гадоў, рэвалюцыянер узначальваў Косаўскі падпольны райкам КПЗБ. Амаль 11 гадоў будучы пісьменнік (хаця друкавацца ён пачаў яшчэ ў 1926 годзе) правёў у турмах панскай Польшчы. Пра заходнебеларускае жыццё Піліп Сямёнавіч раскажа ў

смерці літаратара ў 1980 годзе).

Вёска Гутка — радзіма празаіка Сцяпана Крывала (нарадзіўся ў 1935 годзе), аўтара кнігі “Аднойчы летам”, “Чмяліная вясна”. З Гошчавы — літаратуразнавец Аляксей Майсейчык, які доўгія гады працаваў на філалагічным факультэце Брэсцкага педінстытута. А таксама — настаўнічаў у роднай вёсцы.

У Быцeni, дзе ў свой час дзейнічаў кляштар базільянаў (болей як два стагоддзі — ажно да 1845 года!), 1 жніўня 1923 года нарадзіўся літаратуразнавец Мікола Грынчык: днямі споўнілася 85 гадоў з дня яго нараджэння. Перш чым дасяг-

факт: “Сваю быцёнскую бібліятэку з рэдкімі кнігамі М. Грынчык перадаў Беларускаму універсітэту культуры, дзе ён выкладаў”. Дарэчы, тут і клопат адзін важкі прыхаваны. На радзіме, у бацькоўскіх вясковых хатах, а яшчэ і на лецішчах хаваюцца ці захоўваюцца цяпер многія пісьменніцкія бібліятэкі. Апісаць бы іх, звярнуць увагу на зборы ў дачыненні да пісьменніцкай работы — чым не ўнёсак у літаратурна-краязнаўчую біяграфію Айчыны?!

Ярка асоба сярод літаратараў Івацэвіччыны — краязнаўчы пісьменнік Яраслаў Пархута (нарадзіўся ў сакавіку 1930 г. у вёсцы Мілейкі). Ён і лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Беларусі стаў за кнігі падарожных, вандроўных нарысаў. Шкада, што цяпер яны не перавыдаюцца. А столькі ў іх цяпла і любові да роднай старонкі: і ў “Зямлі бацькоў нашых”, і ў “Жальбе жыгтынга коласа”, і ў кнізе падарожжаў “Крыніца ёсць у родным краі...”

А колькі слаўных ураджэнцаў Івацэвіччыны мы яшчэ не згадалі! У вёсцы Выганішчы нарадзіўся вядомы дзяржаўны дзеяч Уладзімір Васільевіч Русакевіч (цяпер — міністр інфармацыі краіны). У Скуратах — доктар хімічных навук Фама Мажэйка. З вёскі Була — таксама вучоны-хімік, доктар навук Васіль Бурдзь. А вёска Яглевічы — радзіма кандыдата біялагічных навук Алека Бахура. Сузор’е імянаў і яркіх жыццяў!..

Палац Пуслоўскіх. 1930-ыя гады

Косава. Дом Сапегі. 1930-ыя гады

канальна спасцігнуць Тору. Дарэчы, у Ізраілі, акрамя рэлігіі, Карэліц шмат сіл адыдаваў на арганізацыю сельскай гаспадаркі. Творчая

раманам “Сустрэнемся на барыкадах”, “Серадзібор”, “Лесавічанка” (твор не дапісаны, асобныя яго раздзелы пабачылі свет ужо пасля

нуць адметных вышынь у навуцы, стаць доктарам філалагічных навук, ён партызаніў у родных мясцінах у Вялікую Айчынную, загадаў аддзела сацыяльнага забеспячэння ў Быцeni (быў жа і Быценскі раён). На бацькаўшчыну да Міколы Міхайлавіча і Любові Аляксееўны Грынчыкаў у розныя гады прыязджалі Алег Лойка, Уладзімір Караткевіч. На хаце Грынчыкаў устаноўлена мемарыяльная дошка. У краязнаўчым даведніку “Літаратурныя мясціны Беларусі” прыводзіцца цікавы

Чароўнае святло маладосці

Свой погляд на свет — вось што цэніцца ў фотамастацтве сёння, калі “спыніць імгненне” лёгка могуць мільёны ўладальнікаў мабільных тэлефонаў. А камп’ютарныя тэхналогіі дазваляюць і ў банальныя сюжэты “падпускаць” як загадкавага святла, так і туманнага плямаў-размытасцяў, ствараючы ілюзію мастацтва.

Іван Ждановіч

Любіць густыя туманы, ружовыя аблогі, апошнія прамяні сонца і 22-гадовы Аляксандр Шкаруба, першая аўтарская фотавыстава якога адкрылася ў адной з камерных залаў Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі. Аднак гэта не таннае арыгінальнае, а свядомы пошук прыгажосці мастацкай метафарычнасці ў

На вернісажы Аляксандр Шкаруба прымаў віншаванні і даваў першыя інтэрв’ю

будзённым, здавалася б, наваколлі. “Колькі ж разоў і я хадзіў паўз гэтай сцяны, каля вядомага многім мінчанам Першага халадзільніка (будынак Хола-

дакабіната па вул. Першамайскай — Аўт.), а вось жа ўдалося Аляксандру і тут пабачыць мастацкі сюжэт”, — парадаваўся за аўтара на адкрыцці выставы

мэтр-жывапісец Уладзімір Тоўцік. Ён, дарэчы, з маленства ведае юнака — сына мастака Валерыя Шкарубы.

“Гэта той прыемны выпадак,

калі яблык не адкаціўся далёка ад яблыні” — пажартаваў падчас вернісажу дырэктар музея Сяргей Вечар, аддаючы належнае творчай пераемнасці ў “шкарубайскай” манеры светавыяўлення. І сапраўды, Шкаруба-малодшы гэтаксама, як і бацька, цудоўна адчувае прастору. Яму ўдаецца ўбачыць і, галоўнае, перакласці на мову святла і ценю метафарычную сутнасць, напрыклад, такіх някідкіх прадметаў, як стырчакі скошанай кукурузы, прысыпаных неглыбокім снегам. Ці паказаць запаволенасць падзення камякоў снегу на фоне глухага шэрага плоту... Спецыялісты ўжо заўважылі ў творчай манеры Аляксандра Шкарубы такую адметную з’яву, як аскетызм святла. Я б дадаў: гэта — чароўны аскетызм. Бо не змрочнасць скону, а маладая радасць жыцця так і прасвечваецца за знешняй спакойнасцю, ураўнаважанасцю фатаграфіяў.

Сам Аляксандр, маючы акадэмічную мастацкую адукацыю, працуе тэлеаператарам на Сталічным тэлебачанні.

Утаймаванне агню

Ірына Трубач

Музей пажарнай справы адкрыўся ў Гродне.

Музей размясціўся ў гістарычным будынку — каланчы, пабудаванай у Гродне для нагляду за ўзгараннямі пасля страшнага пажару 1885 года. Амаль адначасна з ёй з’явіўся і будынак для першых гродзенскіх бранд-майстраў. Дарэчы, тут дагэтуль размяшчаюцца пажарныя-выратавальнікі.

Па словах начальніка Гродзенскага абласнога ўпраўлення МНС Анатоля Бабія, экспанаты для музея збіралі па асабістых калекцыях у Мінску, Санкт-Пецярбургу, Маскве, Варшаве. Выратавальнікі нават увялі ў штат стаўку музейнага супрацоўніка і ўзялі спецыяліста, які ўзначаліў работу па зборы экспанатаў і фармаванні выставы. Увагу наведвальнікаў прыцягвае і дыярама, на якой намалюваны пажар у Гродне ў 1885 годзе.

Гродзенская каланча

Хто ён, загадкавы Оскар Мілаш?

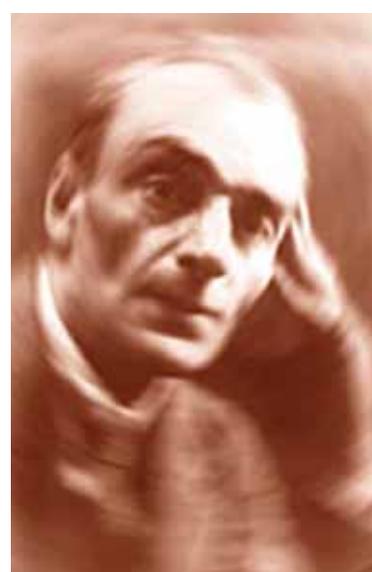
Французскі пісьменнік нарадзіўся ў Чарэі

Мы, жыхары вёскі, а калісьці вялікага мястэчка Чарэя (Чашніцкі раён Віцебскай вобласці), чулі, што тут нарадзіўся і правёў дзіцячыя гады дыпламат і паэт Оскар Мілаш, сваяк славуага польскага паэта, лаўрэата Нобелеўскай прэміі Чэслава Мілаша. Але звестак пра нашага земляка ў беларускіх энцыклапедыях мы не знайшлі. І толькі ў даведніку “Літаратурныя мясціны Беларусі” трапілася на вочы невялікая нататка пра нашу вёску: “Радзіма Оскара Уладзіслава Любіч Мілаша (1877–1939), французскага празаіка і паэта-сімваліста. У Францыі выдаў “Песні” і два зборнікі “Аповесцяў і казак даўняй Літвы”. У паэзіі яго прысутнічаюць канкрэтныя вобразы дзяцінства, праведзенага на беларускай зямлі”. І усё.

Сабраць звесткі пра Оскара Мілаша дапамог другі наш зямляк — вучоны і пісьменнік Раальд Раманаў, які цяпер жыве ў Маскве. Нарадзіўся, праўда, ён у Барысаве. Але ў Чарэі, дзе працавалі бацькі, прайшло яго дзяцінства. Тут ён стаў партызанскім сувязным, адсюль пайшоў на фронт. Потым працаваў як будаўнік у Гродне і Рызе, абараніў доктарскую дысертацыю, атрымаў Дзяржаўную прэмію Латвійскай ССР. І, самае галоўнае, абавіраючыся на маскоўскія матэрыялы, напісаў і выдаў дзве кнігі — “Помнікі культуры Белай

Русі” і “Царград Чарэя”. Кожная з іх — гэта ўзнёслы гімн Чарэі, якая калісьці сапраўды была стольным горадам княства, сядзібай Льва Сапегі, які тут узвёў царкву. Дык вось, Раальд Раманаў, карыстаючыся маскоўскімі матэрыяламі, склаў рукапісны буклет, прысвечаны Оскару Мілашу. Прэзентацыя буклета адбылася ў Чарэйскай бібліятэцы, якой я загадваю, з удзелам самога аўтара і яго памочніцы — пляменніцы Таццяны Палажэнцавай.

Цяпер мы ведаем пра нашага суайчынніка значна больш. Напрыклад, дакладную дату нараджэння (27 мая), месца і дату смерці (Фантэбло, таксама 27 мая). Але кім ён быў, кім лічыў сябе сам? Беларусам? Наўрад ці. Мяркуючы па выказванні на адной са сваіх лекцый, хутчэй, палякам. Вось што ён казаў пра Чарэйшчыну: “Хадземце, я павяду вас у думках у край дзівосаў, сутоння, імглы і ціхіх шэптаў... Вось мы і тут, на ўскраінах польскіх зямель, ужо паўночных, але закаханых у колеры. Адзін мах крыла — і мы праляцім над краінай, дзе ўсе рэчы пазначаны прыгаслым колерам успамінаў. Нас агортвае пах гарлачыкаў, імжыстая лясная смуга...” Але і “польскасць” Мілаша таксама “прыгаслая”: не ведаючы добра літоўскай мовы, ён стаў грамадзянінам Літвы і прадстаўляў

Оскар Мілаш

яе дыпламатычныя інтарэсы як пасол у Францыі. Значыць, быў чалавекам этнічнага і культурнага памежжа, а яго спадчына належыць некалькім народам.

Мяне, як бібліятэкара, найбольш цікавіць кніга Оскара Мілаша “Аповесці і казкі даўняй Літвы”. Я пераканана, што там выкарыстаны фальклор Чарэйшчыны, а не карэннай Літвы, што сам тэрмін “Літва” ён разумее не этнічна, а гістарычна — як былое Вялікае Княства Літоўскае, куды ўваходзіла і Чарэйшчына. Упэўнена: гэтая кніга зацікавіць і сучасных беларускіх даследчыкаў.

Таццяна Казлоўская, вёска Чарэя

Дзе сахатаму раздольна?

Вольга Бяляўская

Колькасць ласёў у Беларусі за апошнія 14 гадоў павялічылася ў паўтары разы.

Загадчык лабараторыяў тэрыялогіі Навукова-практычнага цэнтра Нацыянальнай акадэміі навук Пётр Казло ўдакладняе: калі ў 1995 годзе Беларусь насялялі прыкладна дзевяць тысяч асобінаў гэтых жывёлін, то сёння — каля 15 тысяч. Такому росту спрыяюць адносна мяккія зімы і дастаток корму. “Больш за ўсё ласёў у Віцебскай вобласці, — распавёў субяседнік. — Тут багатая флора і шырока распаўсюджана папуляцыя ланьня казінага — любімага ласунку ласёў”.

Вучоныя перыядычна праводзяць маніторынг умоў пасялення і распаўсюджанасці ласёў па тэрыторыі Беларусі. Па прагнозах спецыялістаў, тэндэнцыя да павелічэння колькасці гэтай жывёлы ў краіне захавецца і ў бліжэйшыя гады.

Лось — буйны прадстаўнік сямейства аленяў. Водзіцца ў лясах з маладымі лесапасадкамі, зарастаючымі вырубкамі і забалочанымі ўчасткамі. Асноўны рацыён харчавання гэтай жывёлы складаюць травяністая расліннасць, маладыя парасткі і лісце. Нягледзячы на тое, што лось вельмі асцярожны і аддае перавагу далёкім участкам лесу, часам ён корміцца на сельгасугоддзях.